

MUDAR LA PELL

Una novel·la rodona, intel·ligent i molt llegidora, fàcil de llegir, i divertida; també té una trama clàssica i utilitza un registre col·loquial molt ben trobat

Text: **Jordi Rourera**
jordirourera@yahoo.es

Novel·la revelació d'aquest 2011, sobretot gràcies al boca-orella dels lectors i, especialment, dels blocs que parlen de llibres, *Primavera, estiu, etcètera* és l'*opera prima* de Marta Rojals, una història de transformació en moments de crisi, de canviar de pell, amb tot el que això comporta de deixar enrere alguns aspectes del passat (o passar-hi comptes), resituar-se mentalment en les noves coordenades i fer examen de consciència.

L'argument inicial amb què es troba el lector és que l'Èlia de cal Pedró, la Pedrona, protagonista i narradora de la novel·la, torna al seu poble, a la Ribera d'Ebre, per Tots Sants. Trenta-quatre anys, arquitecta, el seu company l'acaba

de deixar i al despatx d'arquitectura les passen magres. El seu món trontolla. En aquest estat de coses, la dicotomia poble-Barcelona agafa importància i, sense caure en tòpics, serveix per caracteritzar la protagonista, a través del que en pensa i de com es planteja la possibilitat d'instal·lar-s'hi altra vegada. Alhora, els antecedents familiars i locals serveixen per accedir a l'adolescència de l'Èlia i a un seguit de fets importants. Val a dir que per l'Èlia, forma part d'aquest canvi seu el fet de reconsiderar el poble. El que ella coneixia bé era el de l'adolescència i la idea que en té –com les seves relacions de llavors– ha quedat fossilitzada. Després de 16 anys a Barcelona, res ja no pot ser el mateix.

Només amb això, la novel·la ja tindria interès, perquè, lluny de ser un seguit de reflexions i evocacions més o menys dramatitzades i prou, estan perfectament inserides en la peripècia de la protagonista, l'expliquen. Ara bé, *Primavera, estiu, etcètera* agafa volada novel·lesca amb l'aparició d'un

nou personatge, en Bernat del Trau, el marit de la millor amiga de l'Èlia i amor adolescent i irrealitzat d'aquesta. La relació que s'estableix entre l'Èlia i el Bernat esdevé el motor de la novel·la. Com la resta, remet a l'experiència de canviar els vells valors per uns de nous, de recalibrar el món. La diferència, però, és que també introdueix una tensió dramàtica que va creixent i arrossega el lec-

tor fins al clímax. Un clímax, cal dir, que juga hàbilment amb el fet que la narradora sigui l'Èlia i, per tant, el lector estigui limitat al coneixement de la seva experiència.

Tot i que la novel·la s'estructura en capítols curts, Marta Rojals s'esplaia en les escenes, amb converses riques que es despleguen i evolucionen. En aquest sentit, per exemple, és insuperable la primera conversa que tenen l'Èlia i el Bernat quan es retroben, fent-los parlar de tot, però alhora, aconseguint que el lector hi percebi una atracció subterrània i no verbalitzada en cap moment.

He deixat per ara l'ús del dialecte nord-occidental (i més concretament de la Palma d'Ebre, el poble natal de l'autora), sense que això impliqui atribuir-li poca importància. Al contrari, és cabdal. D'una banda per facilitar la construcció d'un parlar col·loquial creïble; però també, m'atreviria a dir, és innovador en l'ús que se li dona per caracteritzar l'evolució mental de la protagonista: segons si és més estàndard –mode de visita– o més dialectal –mode sentir-se

Hi trobaran un extra d'interès generacional els lectors nascuts a la dècada dels setanta

part del poble—. En el camp de la proximitat, encara, hi trobaran un extra d'interès generacional –per les referències que s'hi donen, la música, les sèries, vivències concretes, etcètera– els lectors nascuts a la dècada dels setanta i, especialment, els que hagin viscut en un poble d'activitat agrícola.

Convencional fins a cert punt, *Primavera, estiu, etcètera* és una novel·la rodona, intel·ligent i molt llegidora, aquest adjectiu tan infamat, però tan escaient de vegades, quan «fàcil de llegir» –perquè la novel·la és divertida, té una trama clàssica i utilitza un registre col·loquial molt ben trobat– no vol dir en absolut «fàcil d'escriure». Realment excel·lent.

Primavera, estiu, etcètera
Marta Rojals

Editorial La Magrana, Barcelona, 2011
368 pàg. / 20 €

UNA BIOGRAFIA DINS UNA MALETA

Text: **Gabriel Ramon**
gabrielramoncoll@gmail.com

Títol encertat, perquè el protagonista de *L'home de la maleta* és un home que durant tota la seva vida –el subtítol podria ser *Memòries d'un vell de bona salut i millors records*– ha d'anar a part o banda, o simplement sospira anar-hi, amb una maleta. Per tant, com que la maleta és un estri que l'acompanya tota la vida, ben posat sia el títol.

La tuba que apareix a la portada no era el seu instrument preferit, sinó el trombó, tot i que li anaren bé els instruments de metall de vent. És, doncs, aquesta una novel·la de memòries, les d'un home de 75 anys que té bona salut, que se li moren els companys i que veu passar la vida dels altres mentre gaudeix de la seva.

El subtítol podria ser *Memòries d'un vell de bona salut i millors records*: tot plegat, un divertiment agradable

Però les memòries que escriu Vennerando donen molt més, així que anem al principi. El protagonista fou abandonat per la mare poc després de néixer a un banc d'una església d'un barri de Barcelona. Recollit en un hospici, hi passà infantesa i joventut, de les que ens conta les penúries que passaren ell i els companys, dos dels quals esdevenen la seva família, els seus germans, fins que se li moren. Allà aprengué música i a tocar instruments de metall de vent, començant per la corneta i acabant pel trombó, i també algunes nocions de comptabilitat. No fou admès al servei militar i es posà a fer feina, o feines: de dia solia dur la comptabilitat de diverses empreses amb la seva màquina d'escriure, que l'ha acompanyat sempre i amb la que ha escrit les memòries, i els vespres, festes i altres moments tocava en una orquestra. Així madurà tocant i cantant les cançons de l'època, anys 50 i 60 del segle passat, especialment boleros, la lletra dels quals li serveix

per explicar moments i sentiments de distints moments de la seva vida. Mentrestant es casa, té tres filles, que a hores d'ara, de les memòries, tenen família, les tres amb famílies típiques de la modernitat, una mare amb tres fills de distints pares, una altra amb altres tres fills més una xineta adoptada (aquesta és la família clàssica religiosa), i la tercera fadrina que finalment va a viure amb un italià separat amb un fill. De tot en fa crítica, sempre comparant amb els valors que aprengué de jove i que l'han acompanyat durant tota la vida. En ocasions en fa broma i befa. El cas és que, quan escriu les memòries amb les quals guanya un petit premi, és vidu i per la crítica de les filles per com ha plantejat les memòries, decideix vendre

nota on hi havia els seus llinatges, Mallons i Cachaldora, però finalment no fou així. Amb l'ajuda d'una néta que investiga per Internet trobà la que hauria estat la seva mare i, sorpresa final, troba a una residència el seu pare, que, a sobre, era ric. Però encara hi ha molt més: maletes, un rellotge que li donà la madona de la seva dispesa amb la qual intimà, la màquina d'escriure citada, la temporada que fou acollit per una família, els membres de la família, la músi-

ca... En resum, la novel·la pot tenir la validesa d'una història de la societat barcelonina vista per un qualsevol –com es defineix ell mateix–, que no destaca en res ni té especials ambicions.

Escrita en primera persona, formen la novel·la cinc parts: dues escrites en llenguatge normalitzat per exigències del guió literari i tres, quan parla directament de les coses que veu, pensa i dialoga amb els altres, en llenguatge col·loquial, per donar més força i versemblança a la història. És aquí on pot xocar més al lector trobar castellanismes i formes pròpies de la conversa de carrer i de persones poc formades. Hi trobarem tot d'una els que no ho poden admetre i els que pensen que tampoc no hi ha per tant. Jo em decantaria pel format literari, precisament perquè la novel·la és això. Tot plegat, un divertiment agradable.

L'home de la maleta
Ramon Solsona

Proa Editorial, Barcelona, 2010
294 pàg. / 20 €